

Proyektong Pangkomunidad ng 90009

"TOMBOY, LET'S VOLT IN!"

Kapag nakakasalubong ka ng kapwa mo tomboy, umiiwas ka ba ng tingin o tila nanliliit ka? Nag-isip ka na ba kung bakit nagkakahiyaan tayo kapag nagkakatinginan sa kalye, eskuwela, palengke o mali?

Kung hindi mo ito naranasan kailanman, napakabuti! Pero para sa mga nakararanas ng pagkakahiyaang ganito, panahon na para isipin kung ano ang ugat nito at kung dapat bang hayaan ang ganitong pakikitungo natin sa isa't isa. Ang sabi nga, sino ba ang makakaintindi sa atin kung hindi ang kabaro rin natin? Sino ba ang dadamay sa atin kung hindi ang mga taong nakaiintindi ng ating saloobin?

Ang ibig sabihin ng lesbophobia ("takot sa lesbiyana") ay "di-makatwirang negatibong pagtingin at pakikitungo ng lipunan sa mga lesbiyana o babaeng umiibig sa kapwa babae." Iba't iba ang porma ng lesbophobia -- matinding galit, pagkasuklam, pagdedma, o pananakit sa mga lesbiyana. Hindi makatwiran ang lesbophobia dahil nakabase ito sa mga maling haka-haka at paniniwala na ang mga tomboy ay makasalanan, pariwara, at walang mabuting maidudulot sa komunidad.

Masakit ang naidudulot ng *lesbophobia*. Pero tiyak na mas masaklap kapag tayo mismong mga tomboy ang matakot at masuklam sa ating sarili, dahil hindi natin matanggap ang sitwasyon, at minsan ay galit pa nga tayo sa kapwa lesbiyana. Ang tawag dito ay "internalized lesbophobia." Ilang beses na ba tayong nakabalita ng mga tomboy na binugbog at pinagtulungan ng mga kapwa tomboy? Sa dalas nating makarinig mula sa ating mga magulang, kapatid, titser o kapitbahay na "Wala kang silbi!" o "Masusunog ka sa impyerno!", tayo mismo ay naniniwala na wala tayong halaga.

Paano natin ito babaguhin? Saan tayo magsisimula? Gaya ng anumang problema na gusto nating solusyunan, nagsisimula ito sa pagtukoy sa ugat ng suliranin. Maging tapat tayo sa sarili sa pagsusuri kung bakit ganito ang ating sitwasyon at kung talagang gusto natin itong baguhin. Kapag natiyak natin na sawa na tayo sa ganitong lugmok na kalagayan — na sawa na tayong magpaapi, mag-irapan sa kalsada o magsuntukan kapag nagkakatinginan nang masama — panahon na para gumalaw-galaw! Sundan natin ang kuwento ng ating bidang si Pamboy D'Tomboy dito sa ikalawang isyu ng Tatsulok Komiks at sa huli, tayo nang magtulungan. 'Ika nga — mga tomboy, "LET'S VOLT IN!"

AML

Ang GALANG ay isang non-government organization (NGO) na nagsusumikap na makamit ang isang lipunang makatarungan at progresibo, may pantay na pagtingin sa lahat ng tao, anuman ang kanilang uri o katayuan sa buhay, kasarian, pagkakakilanlang-pangkasarian (gender identity), pagpapahayag-pangkasarian (gender expression), o oryentasyong seksuwal o kung sino ang kanyang inilibig o ninanais.

Kasulukuyang gumagamit ang GALANG ng mga istratehiyang nagpapalawig sa kakayahan ng mga mamamayan para tulungan nila ang kanilang sarili. Kabilang sa mga ito ang pag-oorganisa na nakatuon sa mga natatanging isyu ng pamayanan, adbokasiya, at pagsasaliksik tungkol sa mga usapin ng sektor. Nagsasagawa ang GALANG ng mga talakayan, pagpapalabas ng pelikula, pagsasanay, at paglalathala ng mga popular na babasahin gaya ng Tatsulok Komiks.

AYAN ANG MAG-PARTNER NA JACK AT JILL. NOON, SI JACK AY TAMAD AT WALANG REGULAR NA TRABAHO... KUNG WALA SI JILL, HINDI SIYA KAKAIN. MADALAS PA NIYANG PAGBUHATAN NG KAMAY SI JILL... ANO BA YAN!

PROBLEMANG ITO.* NANGAKO SI JACK NA MAGBABAGO NA... TINGNAN NATIN....

PALIMANAG

* Sa komprontasyon nina Jili at Jack (tunghayan ang unang isyu), sama-samang humarap sina Pamboy, Miles, Brad, Jinky at Berta bilang pagpapakita ng suporta kay Jili. Natauhan si Jack.

HINDI UMABOT ANG SUNOG KINA PAMBOY. NALIGTAS ANG BUONG BARKADA...

MAKALIPAS ANG ILANG ARAW, BALIK NA ANG DALOY NG BUHAY SA STA. ELENA...

PERO HETO PA RIN ANG BARKADA -

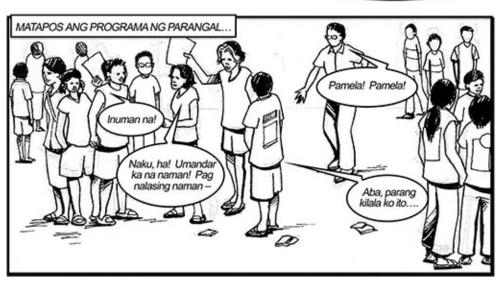

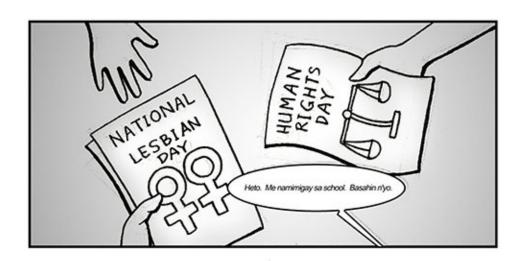

"Ano ang Pambansang Araw ng Lesbiyana (National Lesbian Day)?"

Labing-apat na taon na ang nakakaraan mula nang ganapin sa Silang, Cavite noong ika-7 hanggang ika-9 ng Disyembre, 1996 ang kauna-unahang pambansang kumperensiya sa mga karapatan ng mga lesbiyana o First National Lesbian Rights Conference (FNLRC). Nagtipontipon ang 75 lesbiyana na kumakatawan sa 208 lesbiyana mula sa iba't ibang rehiyon ng Pilipinas. May mga kinatawan mula sa Davao, Baguio, Laoag, Cotabato, Olongapo, La Union, Cebu, Nueva Vizcaya, at Maynila (mayroon ding mula sa ibayong dagat, gaya ng Estados Unidos at Canada). Nagbahaginan sila ng kani-kanilang karanasan bilang mga lesbiyanang Pilipina.

Sa kauna-unahang pagkakataon, nagsamasama ang mga lesbiyanang manggagawa, mag-

aaral, propesyunal, maralifang tagalungsod, pesante, at katutubo para tahakin ang landas tungo sa pagkakamit ng mga karapatang pantao ng mga lesbiyanang Pilipina. Isinantabi nila pansamantala ang pagkakaiba-iba ng paniniwala, pananampalataya, at lengguwahe para pag-usapan at tukuyin kung ano ang kanilang puwedeng gawin para lutasin ang problema ng diskriminasyon.

Isa sa mga napagkasunduan sa FNLRC ang pagtatalaga sa ika-8 ng Disyembre bilang Pambansang Araw ng Lesbiyana o National Lesbian Day. Sa kasalukuyan, ginugunita natin tuwing ika-8 ng Disyembre ang ating pagbibigkis bilang nagkakaisang sektor ng mga lesbiyanang Pilipina na may natatanging mga isyu, suliranin, at landas na tatahakin. Isa itong araw ng pagdiriwang at pagmamalaki sa ating kasarinlan at kasaysayan!

"Ano ang Araw ng mga Karapatang Pantao (Human Rights Day)?"

Tuwing ika-10 ng Disyembre ay ginugunita sa buong mundo ang Araw ng mga Karapatang Pantao o Human Rights Day. Noong araw na ito, taong 1948, inaprubahan at ipinahayag ng United Nations ang Pandaigdig na Pagpapahayag ng mga Karapatan ng Tao (Universal Declaration of Human Rights) na sumasaklaw sa mga karapatan ng lahat ng tao sa buong mundo, kabilang na ang mga lesbiyana, bisexual, at transgender (LBT).

Kilala ang Pilipinas bilang isa sa 44 na kauna-unahang bansang lumagda at nagdeklara ng pagsang-ayon sa Pagpapahayag na ito matapos ang Ikalawang Digmaang Pandaigdig. Dahil dito, nakakalungkot isiping sa ngayon ay mas kilala ang bansa natin sa pagkakaroon ng sunod-sunod at napakaraming kaso ng paglabag sa mga karapatang pantao, gaya ng walang-awang pagpatay sa Maguindanao noong Nobyembre 2009 sa 57 sibilyan, kabilang ang 32 mamamahayag. Naitala ang kasong ito bilang pinakamadugong insidente ng karahasan laban sa masmidya sa buong mundo. Paglabag din sa mga karapatang pantao ang panggagahasa, pambubugbog, pananakit, at di pagbibigay ng trabaho sa mga LBT laluna sa liwanag ng Pandaigdig na Pagpapahayag na, "ang lahat ng tao ay isinilang na malaya at pantay-pantay sa karangalan at mga karapatan."

lba't ibang selebrasyon ang ginaganap hindi lamang sa Pilipinas upang ipagdiwang ang araw na ito. Nagdaraos ng mga pagpupulong, konsiyerto, kampanya, martsa, at sari-saring makukulay na paraan ng paggunita sa napakahalagang araw na ito.

"Ano ang Pride March?"

Pride March -- martsa ng mga lesbiyana, bakla, bisexual, at transgender (LGBT) bilang taunang paggunita sa kauna-unahang naitalang pagkilos ng mga LGBT sa buong mundo sa New York, Estados Unidos.

Mag-uumaga ng ika-28 ng Hunyo, 1969 nang mag-alsa ang mga LGBT sa New York bilang protesta sa bayolente at madugong raid ng mga pulis sa tanyag na *gay bar* na Stonewall Inn. Nakilala ang kaganapang ito bilang Stonewall Riots.

Ang kahulugan ng salitang pride ay "pagmamalaki" o pagiging proud (kaiba ito "pagyayabang" "paghahambog"). Ibig sabihin, taas-noong karangalan kung ano Ginagamit ang salitang ito sa usapin ng mga karapatang pantao nating mga LGBT bilang pagpapahayag hindi natin ito dapat ikahiya, bagkus ay dapat pang ipagmalaki, anuman ang sabihin ng mga tao at institusyong kumukutya sa

atin. Hindi masamang magkaroon ng pride kung ito ay nasa tamang lugar!

Sa kasalukuyan, nagaganap ang Pride March sa iba't ibang bahagi ng Pilipinas gaya ng Maynila, Cebu, at Baguio tuwing Hunyo at Disyembre. May mga grupong nagdiriwang nito tuwing Disyembre upang isabay sa paggunita ng Pambansang Araw ng Lesbiyana at Araw ng mga Karapatang Pantao. Pero anumang buwan at saanmang lugar ito ganapin, ang mensahe

pa rin ng makulay na selebrasyon ay ang pagkakapantay-pantay ng lahat ng tao at pagkakaroon ng dignidad ng mga LGBT.

Unang sumali ang GALANG sa taunang Manila Pride March noong 2008, at sa Baguio Pride March naman noong 2009. Noong ika-5 ng Disyembre 2009, nagmartsa nang nagkakaisa sa Malate, Maynila sa kauna-unahang pagkakataon ang 31 lesbiyana mula sa mga komunidad sa Quezon City kung saan kasalukuyang nakatuon ang mga gawain ng GALANG. Masaya at makasaysayan ang araw na iyon dahil mapayapang nanindigan ang mga tomboy na inoorganisa ng GALANG para sa kanilang mga pantay na karapatang pantao.

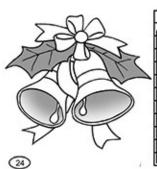

Usong-uso ang perya at karnabal tuwing kapaskuhan. Anu-anong mga bagay ang nakikita rito? Hanapin at bilugan ang mga sumusunod na salita:

Banderitas Ferris wheel Merry-go-round Salamangkero Bump car Lobo Payaso

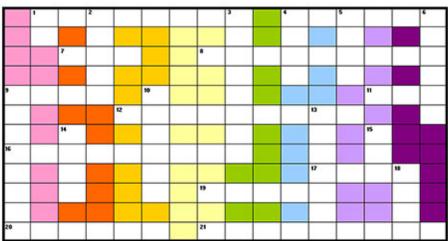
Caterpillar Manghuhula Roller coaster

0	В	R	Α	L	L	1	Р	R	Е	т	Α	С	Т	В
R	L	Р	L	0	1	N	к	Α	В	D	Е	F	G	А
Е	1	В	0	L	Α	N	s	А	>	Е	D	Α	0	N
к	R	Е	т	s	А	0	С	R	E	L	L	0	R	D
G	R	В	Α	N	N	D	U	1	0	U	s	s	T	Ε
N	А	F	Е	R	R	1	s	w	н	Ε	Е	L	м	R
А	С	С	Р	т	т	Е	R	U	0	В	к	s	А	1
м	Р	w	Е	Α	R	0	н	D	R	Ε	0	L	м	т
А	м	Е	R	R	Υ	G	0	R	0	U	N	D	0	А
L	U	Е	С	G	N	Α	т	м	0	R	0	G	L	s
А	В	L	О	А	В	U	s	F	Ε	н	w	Α	N	В
s	U	В	М	Р	0	М	L	0	В	0	N	L	Α	s

							$\sim$		£		_	$\wedge$	L		
[	S	A	٦	N	О	8	8	7	M	0	Ø	M	8	3	S
	9	N	$\forall$	Μ	3	3	٦	S	£	Ø	X	0	٦	8	¥
	S	٦	9	0	K	ф	M	T	Х	×	0	3	1	П	17
1	A	0	4	4	3	0	4	0	ቅ	×	8	8	Ψ	M	$\forall$
	T	M	٦	0	3	В	8	W	0	8	X	7	Μ	Ы	M
-	1	¥	S	K	8	8	d	R	η	1	E	V	þ	o	$\forall$
	В	M	f	ψ	3	Ŧ	A	S	Ŧ	8	4	3	Ł	A	N
- [	131	1	S	S	2	6	1	0	0	N	N	A	8	€	9
	a	Ŕ,	0	77	4	3	4	0	ф	¥	S	1	1	k)	К
	N	0	(V	76	3	Λ	A	S	N	A	٦	0	8	1	3
	A	9	Y	3	a	8	A	К	N	1	0	٦	Р	٦	В
	lعا	1	0	A	I	3	В	d		7	٦	A	R	8	۵

PABABA

- 1 Kung saan pinapanood ang paboritong telenovela
- 2 Bilang ng gilid at sulok sa isang tatsulok
- 3 Salitang tumutukoy sa kabarkada, katoto o kakampi
- 4 Isdang masarap iulam sa mainit na kanin at kamatis na may suka
- 5 Hindi bago
- 6 Kapatid ni Pamboy na nagbibigay sa kanya ng lakas
- 9 Sinasabi ng iba na dapat daw magsuot ng
- s tuwing Bagong Taon para magkaroon ng suwerte. 10 Organisasyon ng mga lesbiyana na tumutulong sa kapwa lesbiyana
- 13 *____kringle the red-nosed reindeer"
- _ ng ating bida.
- 15 Si Nanay Ida ang ___ ng ating bida.
  18 Salitang nangangahulugang "malambot" (Inggles)

PAHALANG

- 1 Serye ng Pinoy komiks para sa mga lesbiyana
- 4 Saklolo
- 7 Nakatatandang kapatid na babae
- 8 Buwan ng kapaskuhan
- 9 Kapag nakikita si Melody, bumibilis ang tibok ng ____ ni Pamboy.
- 11 Kulay na uso tuwing Pasko (Inggles)
- 12 Simbolo ng pagkakaisa sa kabila ng pagkakaiba-iba ng tao; salitang nangangahulugang "rainbow"
- 16 Dapat igalang ang 17 Makikita kapag tumingin sa relo __ ng lahat ng tao.
- 19 Pambansang bayani ng Pilipinas
- 20 Hindi dapat ikahiya ni Pamboy ang pagiging
- 21 Islang na salita para sa buhol-buhol na kawad ng kuryente; madalas ihain tuwing Noche Buena (Inggles)

ggaußeds	21	yos	81
Yodmot	SO	eui	SI
lexist	61	sin	DL
SEJO	41	Rudolph	13
netegenex	91	CALANG	10
pedgeded	15	polica dot	6
bei	11	Glenda	9
osnd	6	eung	9
Disyembre	8	oAng	*
ate	1	negidiex	3
Buoint	7	ogeş	Z
YolusteT	L	VI	L

PAHALANG PABABA

Building Community Strength. Fueling Community Growth.

Ang Tatsulok Komiks ay tugon ng GALANG sa pangangailangan ng mga maralitang tagalungsod na lesbiyana, bisexual, at transgender (LBT) para sa isang popular na babasahin na nagpapalawak at nagpapalalim ng kanilang pag-unawa sa mga karapatang pantao nila. Umaasa ang GALANG na ang babasahing ito ay kapupulutan ng mga mambabasa hindi lamang ng dagdag na kaalaman kundi pati na rin ng mabubuting aral gaya ng paggalang sa kapwa at pagkilala na ang mga karapatang pantao ay para sa lahat.

Hindi maaaring gamitin, isalin o kopyahin sa anumang porma ang anumang bahagi ng babasahing ito kung walang nakasulat na pahintulot mula sa tagapaglimbag.

> Isinulat ni: Bonifacio P. Ilagan Iginuhit at Inilatag ni: Aletheia Prife C. Rio Inilimbag ng: GALANG (Philippines) Sa Pangangasiwa ni: Anne Lim

the fund for global human rights

securing dignity and freedom for people worldwide

Ipadala sa GALANG ang inyong mga tanong, puna o mungkahi:

Email/Facebook: galangphilippines@gmail.com Website: www.galangphilippines.org

Telefax: +63 2 435 4103 Mobile: +63 927 293 3731

Unit 312 Llanar Building, 77 Xavierville Avenue corner B. Gonzales Street, Loyola Heights, Quezon City Metro Manila 1108, Philippines